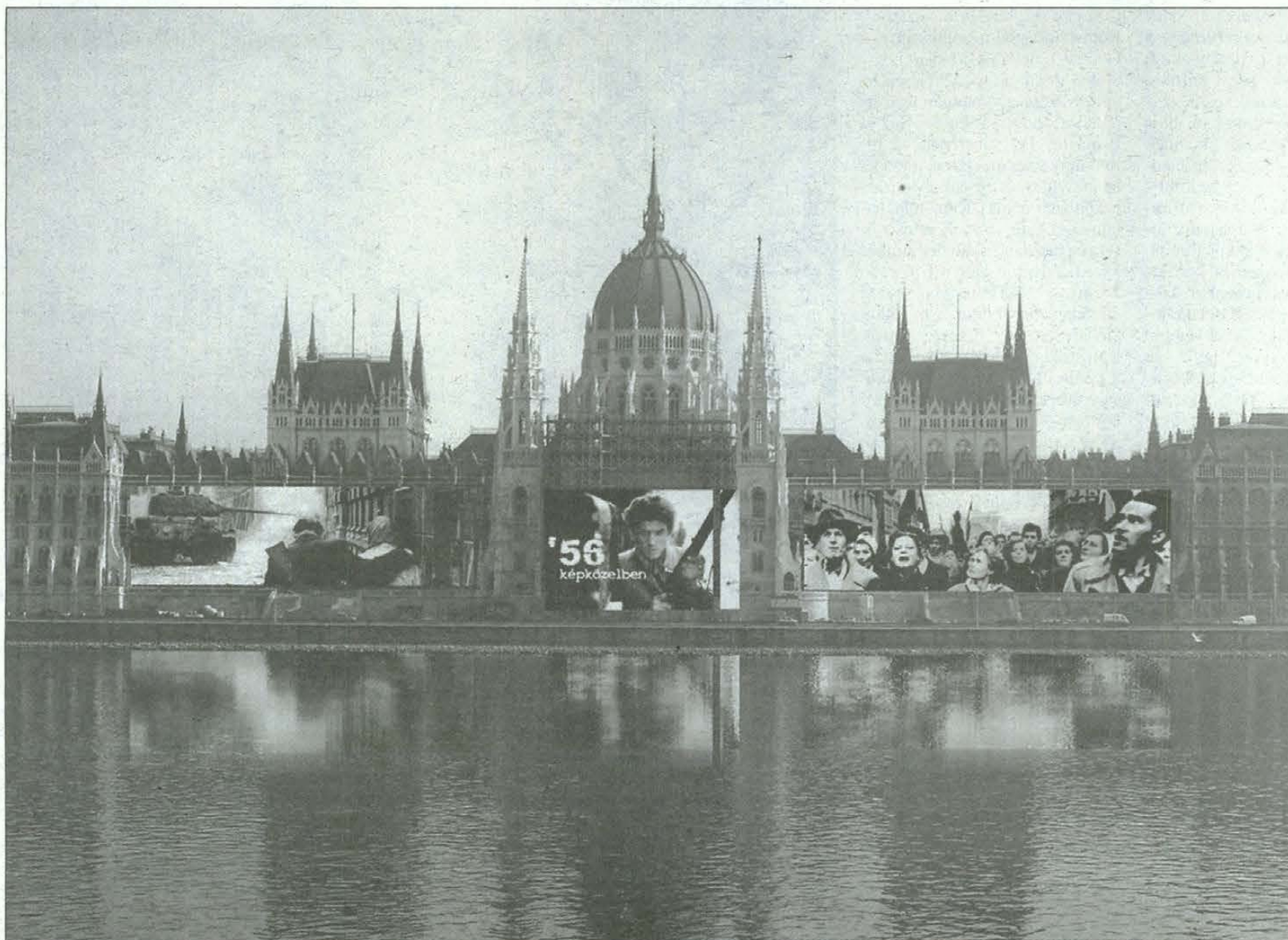

Nekünk is van kutyánk

Világszenzáció: a világ legnagyobb Parlamentjéről a világ legnagyobb fotókiállítása néz le ránk

Milyen jó is volt '88 nyarán – még élt a Papa is meg a Mama is például –, de most nem is erről, hanem, hogy mentünk emlékezni, ami a kor sajátosságának köszönhetően tüntetésben öltött testet. Hiszen az 1956-os forradalom mártírjaira emlékeztünk, amelyet a rendszer, aminek élén a szabadságharc miniszterelnökének gyilkosa állt, Kádár János, moszkvai helytartóként, nem tűrhette el. A rendőrség akkoriban vásárolt be jó néhány tucat Yamaha motort, s mikor kedélyesen bekerítették minket a Vörösmarty téren, a tömeg elkezdte skandálni, hogy: „vettünk nektek Yamahát, vettünk nektek Yamahát!” Kisvártatva megjelentek a motorosoknál is morcabb farkaskutyákkal felszerelkezett rendőrök. De mondom, már 1988-at írtunk, s hiába, hogy a két évvel azelőtti lánchídi csatán azokat a tüntetőket, akiket igazoltattak a tányérsapkájukon vörös csillagot hordó zsandárok, mindenféle kellemetlenség ért, akkor már az emberek zsigereikben érezték: orrhossznyira van tőlünk az áhitott szabadság. Így hát, amikor az Oral History kitűnő szociológusa, Kozák Gyuszi felkapta a mellette álló néni táscskóját, és a feje fölé tartotta, felszabadultan ordítottuk a rendőröknek mindannyian: „Nekünk is van kutyánk, nekünk is van kutyánk!” (Ezután történt, hogy a rendőrök Orbánt, Tamás Gazsit s még egy-két embert megverték, Solt Ottiliát lefújták könnygázsprayvel; hogy azután este a

felejthetetlenül borzasztó Grósz Károly így nyilatkozzon a televízióban: „Nem szeretjük, ha verik a rendőreinket.”)

Ez idő tájt bíbelődött azzal az állampárt reformszármával, hogy nevével nevezze a forradalmat. **Eörsi István** így írt erről akkor: „A párt vezetői egy általuk életre hívott tudományos albizottságtól, új tudományosan igazolható tényeket várnak annak tudományos eldöntésére, hogy tudományosan indokolt-e módosítani az '56-os események eddigi hivatalos értékelését. Mint hogy ha valaki megszámlálná egy elefánt vörös véreseit, hogy tudományosan megállapítsa: valóban elefánttal van-e dolga? Én, mint tudománytalan lény, úgy vélem: agyar és ormány elegendő bizonyíték. '56 októberében a nép túlnyomó többsége és szinte az egész munkásosztály fellázadt a sztálini államhatalom ellen. Elképzelhető-e, hogy egy nép és különösképpen egy uralkodó osztály megdöntse saját hatalmát?”

S rá egy évvel – micsoda eufória – a Hősök terén a megemlékezés, ahol Orbán Viktor mondta el a legjobb és legadekvátabb beszédet. (Tudom, sokaknak túl agresszívnek tűnt, sokan meg később Orbán pálfordulása és szégyenteljes kakastollak és ordas eszmék felé menetelésekor mondták, hogy ők már abból a beszédből tudták...) Én meg azt állítom, hogy soha nem szabad elfelejteni ezt a nagyszerű beszédet, hiszen a vérbe fojtott, de

a nemzeti függetlenség kivívásáért indult forradalom mártírjaira emlékezve, mi lehetett volna helyenvalóbb annál, mint azt mondani: húzzanak ki az országunkból az oroszok!

Persze nagyon más volt, akkor még a Fidesz önképe. Amikor a szamizdat Beszélő huszonötödik száma megjelent, ünnepi felolvasóestet szerveztek a lap szerkesztői a Jurta Színházban. Ezt mondta ott Fodor Gábor: „Rólunk, a Fideszben politizáló fiatal generációról mondta valaki – találoán utalva a magyar értelmiség két, sajnos erősen elkülönülő, de egyformán értékteremtő táborára –, hogy elvált szülők gyermekei vagyunk. Ha valóban így van, akkor most – mondjuk „apa” születésnapján – hadd adjuk át a virágot, s hadd köszönjünk meg mindent, amit felnőtte válásunkhoz kaptunk.” Bizony, akkoriban mindannyian ebben bíztak a Fideszben, hitték volt: ők lesznek majd, akik az antagonisztikus népi-urbánus ellentétet megpróbálják elsimítani.

Én egyébiránt, a kegyes-bölcs Kőszeg Ferenc jóvoltából felolvashattam ezen a Beszélő-esten, s mivel kamaszként nagyon fájlaltam, hogy minden jóból kimaradtam – nem élhettem se a '48-as, se az '56-os forradalomban – azt kérdeztem az egybegyűltektől, hogy: „Minden egyre forradalmibb, de hol egy forradalom?”

A forradalom szépségét, igazságát semmi nem veheti el, ez akkor is igaz, ha néhány részlet azért szomo-

rú foltokat hagy a történeti képben. **Eörsi** írja Emlékezés a régi szép időkre című börtönregényében publikált Ma húsz éve című versében: Ma húsz éve egy kibliszagú zárka / júniusi iszonyatába / betört a gyász. A halottak / lila nyelven rácsunkon lógtak. // „Pár bolsival kevesebb” – szólt egyik társam/ megmérgezve a kétségbeesést is. // Halkul szégyenszemre a gyász. / Halhatatlan az áruulás.

S hát az is elég borzasztó lehetett, amit nagyapám mesélt: október huszonharmadikán a Bimbó útról lefelé sétálva meglátták a nagymamával a Mártírok útján hömpölygő fiatalokat, s nagyapám büszkén mondta a nagymamának: – De hiszen ezek az én diákjaim! Együtt meneteltek velük a Bem Térhez boldogan, ahol aztán páran elkezdtek kiabálni „berger, berger, Schossberger/ minden zsidó gazember”. Auschwitzot is megjárt nagyanyám történetesen Schosbergerből magyarosított Soórsra, így némiképp megriadt. De a forradalmárok szempillantás alatt zavarták el az eseményeket félreértő nációkat.

Hogy arra a napra, amikor az egész világ büszke volt Magyarországra, képtelenek a parlamenti pártok együtt emlékezni, közös szünetet.

Vigaszt idén csak az Országház falán lévő gyönyörű fotóinstallációk adnak, amelyek a civil bátorságnak állítanak emléket.

Petri Lukács Ádám